

обмежений, а виробники орієнтовані на обслуговування певного (як правило, вузького) споживчого сегменту, регіональний підхід до дослідження ринку є логічним.

Таким чином, усі елементи системи маркетингових досліджень локального ринку хліба та хлібобулочних виробів мають певні особливості, які необхідно враховувати досліднику. Однак функціонування цієї системи неможливе без організаційно-інформаційного забезпечення, яке має виконувати каталізаційну функцію в процесі маркетингових досліджень, та є напрямом наукового пошуку у майбутніх дослідженнях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Балабанова Л.В. Маркетинг: учеб. пособие. / Л.В. Балабанова. – Донецк: ДонНУЭТ, 2009. – 260 с.
2. Дж. О'Шонесси. Конкурентный маркетинг: стратегический поход / Пер. с англ. под. ред. Д.О. Ямпольской. – СПб: Питер, 2002. – 864 с.
3. Маркетинг / Под. ред. М.Бейкера. – СПб.: Питер, 2002. – 1200 с.
4. Потенціал регіону: вектори формування та використання: монографія / О.О Шубін [та ін.]. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2011 – 658 с.
5. Садеков А.А. Управление предприятием в условиях кризиса: монография / А.А. Садеков, В.В. Цурик. – Донецк: ДонНУЭТ, 2006. – 178 с.

УДК 343 : 346

ФІКТИВНЕ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Гриценко Г.М., к.ю.н., доцент кафедри господарського права Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля (м. Луганськ, Україна)

Солодченко С.В., начальник слідчого управління кримінальних розслідувань ГСУ ФР Міністерства доходів і зборів України (м. Луганськ, Україна)

Гриценко Г.М., Солодченко С.В. Фіктивне господарювання: проблеми визначення.

У статті досліджено закріплених у чинному законодавстві України два підходи до визначення поняття фіктивного господарювання: господарсько-правовий та кримінально-правовий. Визначено поняття та основні види фіктивних суб'єктів господарювання («фіктивних фірм») і господарської діяльності таких суб'єктів, яка має певні ознаки фіктивності. Проаналізовано практику діяльності правоохоронних органів та органів фінансового контролю щодо розслідування злочинів в сфері господарювання (виявлення і припинення діяльності фіктивних суб'єктів господарювання) і в результаті зроблено висновок, що ознаки фіктивності, якими оперує чинне господарське законодавство, не дозволяють в повній мірі скористатися інструментарієм щодо викоринення такого суспільно-небезпечного явища. Окремо запропоновано внести доповнення до статті 55-1 Господарського кодексу України щодо доповнення переліку ознак фіктивного господарювання.

Ключові слова: фіктивне господарювання, ознаки фіктивного господарювання, фіктивна фірма, господарсько-правовий підхід, економічна безпека.

Гриценко Г.Н., Солодченко С.В. Фиктивное хозяйство: проблемы определения.

В статье исследованы закреплённые в действующем законодательстве Украины два подхода к определению понятия фиктивного хозяйствования: хозяйственно-правовой и уголовно-правовой. Определено понятие и основные виды фиктивных субъектов хозяйствования («фиктивных фирм») и хозяйственной деятельности таких субъектов, которая имеет определённые признаки фиктивности. Проанализирована практика деятельности правоохранительных органов и органов финансового контроля по расследованию преступлений в сфере хозяйствования (выявление и пресечение деятельности фиктивных субъектов хозяйствования) и в результате сделан вывод, что признаки фиктивности, которыми оперирует действующее хозяйственное законодательство, не позволяют в полной мере воспользоваться инструментарием по искоренению такого общественно опасного явления. Отдельно предлагается внести изменения в статью 55-1 Хозяйственного кодекса Украины путем дополнения перечня признаков фиктивного хозяйствования.

Ключевые слова: фиктивное хозяйствования, признаки фиктивного хозяйствования, фиктивная фирма, хозяйственно - правовой подход, экономическая безопасность.

Gritsenko G., Solodchenko S. Fictitious business entities: problems of definition.

The article examines enshrined in current legislation of Ukraine are two approaches to the definition of fictitious entities: the economic and legal and criminal. The notion and basic types of fictitious entities («fictitious companies») and the business of such entities, which has some fictitious. Analysis of the practice of law enforcement and financial control to investigate crimes in the sphere of management (detection and suppression of fictitious entities) and as a result concluded that fictitious, which operates the existing economic laws do not allow taking full advantage of the tools on eradication of such socially dangerous phenomenon. Separately proposed to amend Article 55-1 of the Commercial Code of Ukraine regarding supplementing signs of fictitious entities.

Keywords: fictitious entities, attributes of fictitious entities, fictitious firm, economic and legal approach, economic security.

Постановка проблеми. Економічні трансформації останніх 20-ти років та створення відповідного правового забезпечення створили передумови для бурхливого розвитку підприємництва, однак, і іншого боку, слугують нарощуванню обсягів тіньової економіки, ухиляння від сплати податків і обов'язкових зборів, «мінімізаторству» та ін. Кодифікація законодавства, яке встановлює правові засади підприємництва, на базі Господарського кодексу України (далі – ГК) [1], прийняття Податкового кодексу України (далі – ПК) [2] та низки підзаконних актів, програм, концепцій і т.і. мали б стати на заваді такому негативному явищу в економіці, як фіктивне господарювання. Падіння життєвого рівня населення і соціальна напруга, відсутність традицій підприємництва протягом тривалого часу, корупція та інші невід'ємні складові кризових явищ, намагання підприємця зменшити власні витрати на «відповідність вимогам законів» щодо здійснення окремих видів підприємницької діяльності є першопричинами такого явища як фіктивне господарювання. За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України рівень тіньової економіки в Україні за методом «витрати населення – роздрібний товарообіг» у 2012 р. становив 45% ВВП. Не в останню чергу цей показник пов'язаний із фіктивним господарюванням.

Скоординовані заходи податкових, правоохоронних, митних органів не дали відчутних позитивних результатів. Аналіз поточної ситуації дозволяє зробити висновок, що таке явище як фіктивне господарювання процвітає, приймає все нові і нові форми, які не підпадають під визначення, що містяться в господарському та кримінальному законодавстві. Очевидно, що визначених у законодавстві ознак такого явища вже не досить, адже діяльність організованих злочинних угруповань в економічній сфері та окремих підприємств, або керівників суб'єктів господарювання (в т.ч. і державного сектору економіки) на даний час здійснюється на високому професійному рівні за рахунок залучення у свою протиправну діяльність висококваліфікованих фахівців, що дозволяє на практиці реалізовувати складні фінансові схеми, одночасно зав'язані на значну кількість підприємств отримуючи при цьому значні суми не оподаткованих прибутків. Новою у

економічній науці в цьому аспекті є діяльність щодо «зменшення витрат суб'єкта господарювання на додержання вимог чинного законодавства» (передусім податкового). Правова наука поки що на таке явище адекватно не відреагувала.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Отже, продовження дослідження заявленої теми статті не викликає зауважень щодо її актуальності. При цьому господарсько-правових досліджень з питань дослідження першопричин та способів попередження та усунення умов для виникнення фіктивного господарювання на сьогодні обмаль. На науковому рівні дослідження причин і способів попередження та боротьби із фіктивним господарюванням (підприємництвом) мають міждисциплінарний характер і проводились представниками науки адміністративного права: Л.М. Дудник [3] і науки кримінального (кримінально-процесуального) права: Ю.В. Опалінський [4], В.В. Білоус [5] та В.М. Важинський [6].

Мета дослідження полягає в аналізі сутності, ознак та першопричин фіктивного господарювання (підприємництва).

Виокремлення невирішеної проблеми. Недосконалість правової бази призводить до того, що переважна більшість злочинів у сфері господарювання виявляється не на стадії готування, а після їх вчинення і нанесення істотної матеріальної шкоди державі та окремим суб'єктам господарювання (переважно державної та комунальної форми власності), а недосконалість закріплених у господарському та кримінальному законодавстві ознак фіктивного господарювання зводять нанівець багаторічну роботу правоохоронних органів. Отже, невирішеною проблемою в рамках заявленої теми дослідження є удосконалення саме ознак фіктивного господарювання та фіктивності суб'єктів господарювання.

Результати дослідження. Чинне законодавство містить два підходи до визначення цього поняття: господарсько-правовий та кримінально-правовий. Відповідно до першого підходу визначаються лише ознаки фіктивності, що дають підстави для звернення до суду про припинення юридичної особи або припинення діяльності фізичною особою – підприємцем, в тому числі визнання реєстраційних документів недійсними. Відповідно до ст. 55-1 ГК України, такими ознаками є:

- 1) суб'єкт господарювання зареєстровано (перереєстровано) на недійсні (втрачені, загублені) та підроблені документи;
- 2) суб'єкт господарювання не зареєстровано у державних органах, якщо обов'язок реєстрації передбачено законодавством;
- 3) суб'єкт господарювання зареєстровано (перереєстровано) у органах державної реєстрації фізичними особами з подальшою передачею (оформленням) у володіння чи управління підставним (неіснуючим), померлим, безвісти зниклим особам або таким особам, що не мали наміру провадити фінансово-господарську діяльність або реалізовувати повноваження;
- 4) суб'єкт господарювання зареєстрований (перереєстрований) та проваджує фінансово-господарську діяльність без відома та згоди його засновників та призначених у законному порядку керівників.

Зазначена стаття у ГК України з'явилася порівняно недавно (ГК України було доповнено ст. 55-1 відповідно до Закону України від 2 грудня 2010 р. № 2756-VI [7]).

Кримінально-правовий підхід до визначення фіктивного підприємництва сформульовано у ч. 1 ст. 205 Кримінального кодексу України (стаття в редакції від 15 грудня 2011 р. [8]), відповідно до якої фіктивне підприємництво – це створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона [9]. Частина 2 зазначеної статті Кримінального кодексу України визначає обтяжуючі обставини, які виражаються у заподіянні великої матеріальної шкоди державі, банкові, кредитним установам, іншим юридичним особам або громадянам. Примітка до статті визначає, що матеріальна шкода, яка заподіяна фізичним особам, вважається великою, якщо вона у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а матеріальна шкода, яка заподіяна державі або юридичним особам, вважається великою, якщо вона у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Розробниками обох підходів гадалося, що проаналізовані вище зміни до чинного законодавства допоможуть при боротьбі з таким небезпечним для системи господарювання явищем, однак практичне застосування цих статей неповною мірою виправдовує такі сподівання. На нашу думку, останнім часом з'явилася необхідність подальшого удосконалення понять фіктивного господарювання (підприємництва), їх додаткового наукового дослідження, дослідження першопричин, а також внесення до законодавства змін, сутність яких полягатиме у легальному закріпленні додаткових визначень, наприклад, удосконалення існуючого визначення фіктивного договору (правочину), його ознак і підстав визнання судом його недійсності.

Відповідно до ч. 1 ст. 234 Цивільного кодексу України фіктивним є правочин, який вчинено без наміру створення правових наслідків, які обумовлювалися цим правочином [10]. Частина 3 зазначеної статті визначає, що правові наслідки визнання фіктивного правочину недійсним встановлюються законами. Така норма навряд чи задобовляє практику боротьби з явищем фіктивного господарювання, тому однозначно потребує подальшого розвитку. Більш того, існує і неоднозначна судова практика, що є додатковим приводом для удосконалення відповідного законодавства. Це відзначається, наприклад, в узагальненні практики розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними [11].

Чинне законодавство містить також визначення фіктивної фірми. Фіктивна фірма – це юридична особа з ознаками фіктивності, яка створена або придбана з метою прикриття незаконної діяльності чи здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона. Як правило, фіктивні фірми створюються на нетривалий час по підроблених документах або реєструються на підставних осіб, шляхом придбання вже існуючої фірми або заснування нової (за допомогою нелегальних методів) [12]. В окремих документах роз'яснювального характеру використовуються терміни «підставна (фіктивна) юридична особа» [13].

Аналітичні документи, введені в дію Наказом Державного комітету фінансового моніторингу України, містять також види фіктивних фірм:

1) «Податкова яма» фірма – для разової операції. Як правило, така фірма зареєстрована на загублений чи викрадений паспорт, паспорт померлої особи, особи без постійного місця проживання або найманої підставної особи; розрахована на мінімальний строк діяльності, не веде бухгалтерську документацію й податковий облік. Наприклад, якщо фірма-власник нелегальної продукції бажає легалізувати одну велику партію товару. У даному випадку товар відвантажують «чорній» фірмі. Вона оформляє всі необхідні накладні й відвантажує продукцію, отримує гроші в оплату за товар і знімає кошти готівкою, після чого зникає. Потім гроші у готівковій формі потрапляють до фірми-виробника; товар реалізується.

2) «Транзит» фірма – для неодноразових операцій. У даному випадку створюється більш складний механізм. Фіктивна фірма повинна мати підставного директора, регулярно здавати звіти в податкову і мати накладні на нелегальний товар. Як правило, накладні з'являються від іншої фіктивної фірми, розташованої в іншому регіоні країни, що ускладнює виявлення схеми.

3) «Біла» фірма – для більшого укріплення механізму. Наявність цієї фірми ще більше заплутує роботу державних органів і створює запас часу для ліквідації фіктивної фірми, яку приховує «Біла» фірма (особливо у випадку, коли цих фірм кілька). Дана фірма з одного боку, захищає реальну фірму від штрафних санкцій, тому що є абсолютно легальною структурою й всі операції з ним абсолютно прозорі. Тобто це підставна, але «чиста» фірма, яка бере участь у схемі в ролі посередника й запобіжника. «Біла» фірма купує товар у іншої фіктивної фірми для подальшого перепродажу підприємству реального сектору економіки. З іншого боку, «Біла» фірма у випадку перевірки реальної фірми не дозволяє контролюючим органам одразу вийти на слід «Податкової ями» фіктивної фірми. Легальна фірма негайно інформує «Податкову яму» фіктивну фірму й максимально тягне час, щоб вона могла вчасно приховати сліди й зникнути; або ж стати банкрутом [14].

Однак, практика діяльності правоохоронних та податкових органів показує, що переліченими ознаками поняття фіктивного господарювання (підприємництва) не вичерпується. Так, до характерних рис суб'єктів господарювання, які мають ознаки фіктивності, належать:

- 1) відсутність відомостей про здійснення компанією реальної діяльності як господарюючого суб'єкта (у країні реєстрації);

- 2) неможливість визначити фізичне місцезнаходження співробітників компанії та/або директорів (довірених осіб, представників) або характеру діяльності підприємства (особливого поширення це набуло в сфері державних закупівель);
- 3) очевидна невідповідність оборотів по рахунках компанії, сумам сплати податкових платежів (податкове навантаження);
- 4) поєднання в одній особі функцій засновника, керівника й головного бухгалтера компанії;
- 5) місце масової реєстрації підприємств;
- 6) статутний фонд підприємства менше ніж 200 тис. грн.;
- 7) основні фонди підприємства менше 150 тис. грн.;
- 8) кількість співробітників на підприємстві менше 10 осіб.

Явище фіктивного господарювання (підприємництва) в Україні бере початок від різноманітних зловживань у банківській сфері. Недарма першим нормативно-правовим актом з питань реагування на погіршення криміногенної обстановки в сфері господарювання є лист Національного банку України «Про заходи від підвищення відповідальності за розрахунки з бюджетами та державними цільовими фондами» від 4 березня 1998 р. № 167/98 (втратив чинність) [16]. При цьому відповідно до п. 16 згаданого Указу Президента України Кабінету Міністрів України і Національному банку України було доручено підготувати і внести проекти нормативно-правових актів щодо уточнення порядку надання на вимогу органів державної податкової служби установами банків інформації про наявність і рух коштів на рахунках клієнтів, спрощення порядку стягнення коштів до державного бюджету з рахунків виявлених *фіктивних підприємств*, по яких органами державної податкової служби припинено операції, удосконалення вексельного обігу для уникнення порушень порядку розрахунків платника податків з державним бюджетом. В цьому пункті перераховано основні сфери прояву явища фіктивного господарювання у 1996–1998 рр. Також у розв'язок доручень, викладених цьому Указі, Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову від 18 грудня 1998 р. № 2003 [17].

За відсутності легального визначення фіктивного господарювання (підприємництва) та його ознак у господарському законодавстві, судова практика, наприклад, почала оперувати поняттям «так зване фіктивне підприємство». Судова практика також оперує поняттям «фіктивне підприємство» [18].

Поширеним явищем фіктивного господарювання є у сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання. Саме недосконалість господарського законодавства створює передумови для виникнення суб'єктів, які відповідають ознакам фіктивності. Проблемою тут є і те, що попри прийняття базового Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», залишається велика кількість підзаконних нормативно-правових актів, пов'язаних із цим законом (приблизно 300 одиниць). Спроби спрощення реєстраційних процедур з одного боку, позитивно вплинули на реальний сектор економіки: кількість суб'єктів підприємництва із року у рік зростає, з іншого – відкрили можливості для різного роду зловживань.

Активізація зовнішньоторговельних відносин в ключових секторах економіки України призвела у 2006–2007 рр. виникнення таких явищ, як фальшиві імпорتنі контракти, фіктивні кредитні угоди і т.і., які також виявилися способами легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Практично для більшості схем відмивання коштів характерна участь фіктивних суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності. Використання фіктивних суб'єктів господарювання широко розповсюджено при проведенні експортно-імпорتنих операцій, в діяльності конвертаційних центрів, для отримання незаконного відшкодування ПДВ, проведенні із цінними паперами, офшорами тощо.

Висновки та пропозиції.

Чіткі визначення у законодавстві є головними складовими механізму боротьби з фіктивним підприємництвом, яке за часту ґрунтується на основі недостовірних даних, які надаються органам виконавчої влади, контролюючим органам, наприклад, на дорестраційному етапі (про нотаріальному оформленні угод, засвідченні документів), при внесенні даних до автоматизованих баз даних, в першу чергу, Єдиної державної автоматизованої паспортної системи, при визначенні розмірів статутних капіталів господарських товариств (так званих «дutih» фондів), яке ґрунтується на недосконалості господарського законодавства в частині оцінки майна і майнових прав при створенні господарських товариств. Окреслені проблеми і є основними напрямками удосконалення господарського законодавства на рівні визначення та подальшого розвитку їх положень.

Надзвичайно важливо в цьому напрямку забезпечити стабільність законодавства, як найшвидше усунути наявні в ньому суперечності та невизначеності (в тому числі у оглядах судової практики Вищого арбітражного суду України, Вищого господарського суду України, і, згодом, Вищого адміністративного суду України), запровадити (як це передбачено Національною програмою боротьби з корупцією) кримінологічну експертизу законопроектів. Найважливішими заходами тут мають стати зокрема уникнення проявів та функціонування фіктивних суб'єктів господарювання, за допомогою яких здійснюється переважна більшість правопорушень у сфері оподаткування та банківській сфері, а також у сфері державних закупівель.

Можливо, необхідно до розроблення є цільова програма щодо боротьби із негативним для економіки явищем – фіктивним господарюванням (підприємництвом).

Відповідно до вищесказаного, можна сформулювати напрями подальших господарсько-правових досліджень за темою попередження фіктивного господарювання:

- проведення подальшої роботи щодо гармонізації нормативних актів господарського, податкового, адміністративного законодавства з метою встановлення чіткого переліку ознак фіктивного господарювання, визначення такого явища;
- внесення змін до ст. 55-1 ГК України щодо уточнення та доповнення існуючого переліку ознак фіктивного господарювання шляхом додання таких ознак, як неможливість визначення реального місця знаходження та кола засновників, а також осіб, які мають права на частки у статутних капіталах господарських товариств на підставі довіреностей, опціонів і ін. угод; відсутність фактичної господарської діяльності тривалий час; очевидна невідповідність активів укладеним угодам в результаті виграних конкурсів, тендерів і ін.

- продовження кодифікації норм щодо реєстрації, перереєстрації та скасування державної реєстрації суб'єктів господарювання навколо вже існуючого Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»;

- створення загальнодержавного реєстру суб'єктів господарювання, які мають ознаки фіктивності та осіб, які внесено до статутних документів як їх засновників, а також керівників таких суб'єктів господарювання;

- встановлення на законодавчому рівні можливості за рішенням суду позбавляти громадян права бути засновником господарського товариства на певний строк у разі скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання з підстав його відповідності ознакам фіктивності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229–230.
3. Дудник Л.М. Адміністративно-правове забезпечення діяльності податкової міліції щодо протидії фіктивному підприємництву: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Л.М. Дудник; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2008. – 20 с.
4. Опалінський Ю.В. Кримінальна відповідальність за фіктивне підприємництво: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ю.В. Опалінський; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 1998. – 17 с.
5. Білоус В.В. Проблеми методики розслідування фіктивного підприємництва: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В.В. Білоус; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2004. – 20 с.
6. Важинський В.М. Процес доказування при розслідуванні фіктивного підприємництва та пов'язаних з ним злочинів в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В.М. Важинський; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2009. – 19 с.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2756-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 23. – Ст. 160.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності: Закон України від 15 листопада 2011 р. 4025-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 25. – Ст. 263.
9. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
10. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
11. Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними. Узагальнення підготовлене до друку судьями Верховного Суду України Я.М. Романоюком, В.Й. Косенко та старшим консультантом управління вивчення та узагальнення судової практики З.П. Мельник // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 1.
12. Типології легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом в 2005–2006 роках, затверджені Наказом Державного комітету фінансового моніторингу України від 22 грудня 2006 р. № 265 // Українська інвестиційна газета. – 2007. – № 44.
13. Лист Міністерства фінансів України від 25.04.2008 р. № 31-20010-3-8/3337 // Бизнес – Бухгалтерия. Право. Налоги. Консультации. – 2008. – № 22.
14. Типології легалізації злочинних коштів в Україні в 2004 – 2005 роках, затверджені Наказом Державного комітету фінансового моніторингу України від 27 грудня 2005 р. № 249 // Українська інвестиційна газета. – 2007. – № 44.
15. Про зловживання при створенні та діяльності комерційних структур: лист Національного банку України від 3 грудня 1997 р. № 18-111/2066-8894 // ІАЦ «Ліга». – Ліга: Закон. ООО «ЛИГА ЗАКОН», 2013.
16. Про заходи щодо підвищення відповідальності за розрахунки з бюджетами та державними цільовими фондами: Указ Президента України від 4 березня 1998 р. № 167/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 17. – Ст. 622.
17. Про комплекс заходів, спрямованих на збільшення дохідної частини бюджетів та недопущення ухилень від оподаткування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 р. № 2003 // ІАЦ «Ліга». – Ліга: Закон. ООО «ЛИГА ЗАКОН», 2013.
18. Проблемні питання застосування законодавства у справах за участю органів державної податкової служби: Інформаційний лист Вищого адміністративного суду України від 20 липня 2010 р. № 1112/11/13-10 // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 116.

УДК 331.104

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

Гуменюк Н.В., здобувач кафедри управління персоналом та економіки праці Донецького національного університету

Гуменюк Н.В. Забезпечення гідної праці в умовах посилення соціальної відповідальності корпоративних структур

В статті проаналізовано проблеми розвитку трудового та інтелектуального потенціалу в Україні. Обґрунтовано, що становлення інноваційної моделі розвитку напряму залежить від рівня розвитку корпоративної соціальної відповідальності бізнес-структур, що мають працювати в неперервному кругообігу «освіта – наукові дослідження та розробки – виробництво товарів та послуг – етика бізнесу – сучасний ринок». При цьому основним елементом даного ланцюга є кваліфікований, мотивований до ефективної та якісної праці працівник. Тому розвиток соціально-орієнтованої держави та становлення ефективного бізнесу безпосередньо пов'язані з необхідністю поєднання факторів посилення корпоративної соціальної відповідальності та підвищення якісних характеристик управління персоналом з метою формування системи гідної праці. В роботі визначено основні переваги, що отримують суб'єкти соціально-економічних відносин від дотримання принципів соціальної відповідальності. На основі проведених досліджень запропоновано концепцію модернізації системи управління персоналом в соціально-відповідальній організації. Метою її створення є виявлення чинників впливу на процеси управління персоналом та розробка механізму їх оптимізації в умовах формування системи гідної праці на сучасному виробництві. Розроблена концепція передбачає рішення комплексу задач, основними серед яких є: зняття соціальної напруженості між бізнесом, суспільством та владою; контроль за дотриманням стандартів якості; забезпечення внутрішньої мотивації працівників, підвищення привабливості компанії для працівників, споживачів, клієнтів.

Ключові слова: концепція, працівник, компетенції, гідна праця, соціальна відповідальність, управління персоналом

Гуменюк Н.В. Обеспечение достойного труда в условиях повышения социальной ответственности корпоративных структур

В статье проанализированы проблемы развития трудового и интеллектуального потенциала в Украине. Обосновано, что становление инновационной модели развития напрямую зависит от уровня развития корпоративной социальной ответственности бизнес-структур, которые должны работать в непрерывном кругообороте: «образование - научные исследования и разработки - производство товаров и услуг - этика бизнеса - современный рынок». При этом основным элементом данной цепи является квалифицированный, мотивированный к эффективному и качественному труду работник. Поэтому развитие социально-ориентированного государства и становление эффективного бизнеса напрямую связаны с необходимостью сочетания факторов усиления корпоративной социальной ответственности и повышения качественных характеристик управления персоналом с целью формирования системы достойного труда. В работе определены основные преимущества, которые получают субъекты социально-экономических отношений от соблюдения принципов социальной ответственности. На основе проведенных исследований предложена концепция модернизации системы управления персоналом в социально-ответственной организации. Целью ее создания является выявление факторов влияния на процессы управления персоналом и разработка механизма их оптимизации в условиях формирования системы достойного труда на современном производстве. Разработанная концепция предусматривает решение комплекса задач, основными из которых являются: снятие социальной напряженности между бизнесом, обществом и властью; контроль за соблюдением стандартов качества, обеспечение внутренней мотивации работников, повышение привлекательности компании для работников, потребителей, клиентов.

Ключевые слова: концепция, работник, достойный труд, социальная ответственность, управление персоналом

Gumeniuk N. Decent work in conditions of increased social responsibility of corporate structures

This paper analyzes the problems of labor and intellectual potential of Ukraine. Proved that the formation of innovation development model depends on the level of corporate social responsibility of businesses that are run in a continuous cycle of "education - research and development - the